

Karoljuk fel és terjesszük a magyar stylust Építsük föl a Magyar Phanteont

Írta: Istók László

Akármerre megy az ember Magyarországon, úgyszólván mindenféle stylussal sűrűn találkozik, csak magyarral ritkán. A magyar stylus szülőházában „mostoha-gyerek.” Csak imitt-amott látható elrejtve. Szerényen lapúl meg, mint kis ibolya a bokrok alján, pedig mily szép, mily értékes és mily tartalmas. Az építkezést, a bútoripart és ruházatot meg kellene reformálni, át kellene alakítani, változatossá kellene tenni a magyar stylus alkalmazásával. Az utóbbi időben történtek jó kezdeményezések. Nem szabad engednünk, hogy ez a szikra — mely végre fellobbant — lelohadjon, eltűnjön a komor, fájdalmas magyar éj sötétjében. Azt akarjuk, hogy ez a szikra sugárkévés, fénylő lángokkal lopózzon be a szívekbe és csepegtesse oda a magyar lélek, magyar érzés, magyar gondolat ékes kifejezésének szeretetét.

A belvárosi bazároknál látható magyaros csecsebecsék, hímzések, faragványok, díszítések csak kezdetei lehetnek egy kiforrott, ezeréves nép őserőtől duzzadó lelkülete kifejeződésének. Mi nem a vásári látványosságra törekedünk. Mi nem állhatunk meg a bábsütő mézeskalácsos szívénel és a búcsúfiaként vett csokoládé-csikósnál. A magyar élet, a magyar művészet, a magyar kifejezési mód igaz, komoly értékeit nem fecsérelhetjük el ilyen kedves semmiségekre. Azt akarjuk, hogy az idevetődő idegen, — aki országunkat, fővárosunkat, muzeumainkat, falvainkat, népünket és szokásainkat jön megismerni, — valóban nemcsak magyaros, hanem ízig-vénig magyar eredetiségeket lásson.

Már az iskolában kellene bevezetni a magyar stylus iránti szeretetet. Már ott kellene belecsöpögtetni az érdeklődést minden iránt, ami magyar az apró palántákba, a magyar jövő dús szépségeinek komoly ígéreteibe. A Műegyetemen pedig az építész-hallgatóknak állandó feladatául kellene adni a magyar építkezési problémák megoldását minden téren és minden vonatkozásban.

Most, amikor a külföldiek egyre nagyobb tömegekben keresik fel hazánkat, hogy azután soha el nem muló örök emlékekkel távozzanak el. szívükben megőrizve a magyarság, a magyar nép és a magyar kultúra iránti szeretetet, kezdjük meg végre egy magyar városrészt, vagy legalább egy utca felépítését. Milyen szép, mily lelkesítő, mily mámoros érzés lenne egy utcán haladni, ahol jobbról is, balról is magyar stylusú épületek állanának. Egy utcán, ahol a bazárok magyar árút, magyar stylusú dolgokat árulnának s ahol mindenütt magyar ruhában szolgálnák ki a vevőket.

Hallatlanul nagy és tág tere van a magyar néplélek stylusbeli kifejezési lehetőségének. Aki még nem volt, menjen el és nézze meg a Budán lévő Rákóczi templomot. El fog mélyedni a magyar stylus szépségeiben, emelkedni, szárnyalni fog a lelke, hogy egy magyar épületben van, mely azonfelül az Isten háza is. Még a fohász is mélyebb, ami ott fakad az ember lelkéből.

Zajti Ferenc keleti kutató munkatársunk számtalanszor kimutatta a turáni eszmék alapján a hun-magyar-indiai kapcsolatokat. Egész nyugodtan méríthetünk az indiai stylusból formákat, motívumokat. Gazdag tárháza van ott az ősi hun néplélek emlékeinek a magyar stylus kifejlődési lehetőségeinek, bátran alkalmazni lehet ezt nálunk majd mindenütt. Ne hagyjuk hogy az idegen országokból jött és általános, kifejeződési módok hazánkban is elterjedjenek és végleg gyökeret verjenek. Fel akarjuk rázni a magyar nemzetet hosszú tespedéséből. Ébredjen végre öntudatra és mint egy jóhangú ember, kinek az Isten tehetséget adott, tanuljon meg énekelni egész szívének melegével, kápráztassa el az ideérkező idegeneket és lelkesítse fel a félig alvó, lassan ébredező magyarokat.

Építsük fel a magyar lélek, a magyar érzés, a magyar haza sajátosságainak lelki phanteonját, amely egy évezredes nemzet dicsó multjához és jobb jövőjéhez méltó. De építsük meg a magyar nemzet kőphanteonját is magyar stylusban, Budán a létesítendő „Nemzeti parkban”. Ebben a phanteonban pedig el kellene helyezni, a magyar nép történelmének egész lepergését. Örökítsük meg nemzetünk szellemóriáit, vezéreit és az egyes uralkodók uralkodása alatt történt nevezetesebb eseményeket. A csaták, a történelmi érdekes események és a kultúra haladásának főbb mozzanatait kellene itt megörökíteni, festményekben, szobrokban, mozaikban és rajzokban. Ennek a gondolatnak a megvalósítása elsőrendű idegenforgalmi érdek. A phanteont látogató idegen egyszerre megismerkedne a magyar nemzet multjával és jelenével. Megismerné a magyar lelket, a magyar vilátséget, a magyar kultúrát.

Természetesen a magyar népeletet is fel kellene dolgozni itt és kiállítani a már említett módon. A hun-magyar egytestvériség történetétől napjainkig. Így tényleg megismerhetné Magyarországot az, aki ezt a phanteont megtekintené. De nemcsak idegenforgalmi, hanem nemzeti érdekről is van itt szó. Az ifjuság nevelésénél pl. rendkívül fontos volna ez a phanteon, nemcsak a történelem-tanulás és néprajzi ismeretek könnyű elsajátítása céljából, hanem főként azért, mert a történelmi múlt hőstettei és nagyértékű szellemi megnyilatkozásai lelkesítő és lélekemelő hatással lennének az ifjuságra és a magyar nép egész egységére. A Magyar Phanteon felépítése és az említett terv megvalósítása nemcsak sanyarú helyzetben lévő képzőművészeinken, hanem számos iparágon is óriási módon lendítene.

Őserőből fakadó szépségek és értékek vannak népünkben, csak ki kell aknáznunk azoknak csodálatos lehetőségeit. Tárjuk fel lelkünk kincsesházát és szórjuk ki két kézzel csodálatos értékeinket nemcsak az idegenek és sajátmagunk gyönyörködtetésére és megmámorosodására, hanem főleg a jövő nemzedékek lelki alapjainak és önértékének megteremtésére és felerősítésére.